

København, den 24. maj 2014

Til Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
km@km.dk

Humanistisk Samfund takker for den fremsendte betænkning 1544 om Folkekirkens styre og for opfordringen til at afgive høringssvar om betænkningen.

Da udvalget blev nedsat noterede vi os med glæde, at det indgik i udvalgets kommissorium, at udvalget skulle

- overveje ændringer i kompetenceforholdene vedrørende fællesfonden og dermed af om kirkeministeren stadig skal styre Folkekirkens landsdækkende økonomi
- overveje en målretning af statens tilskud til Folkekirken mod samfundsopgaver
- overveje og komme med eventuelle forslag vedrørende ansættelsesmyndigheden for præster, der aflønnes af den fælles økonomi.
- overveje at overføre beslutningskompetence om religiøse beslutninger som f.eks. bibeloversættelser fra politisk niveau til kirkelige organer.

Disse punkter peger på forhold, hvor der i dag er en tæt sammenvævning mellem stat og kirke. Vi mener denne sammenvævning er uheldig af to årsager.

For det første sender den et signal til 1¼ million danskere uden for Folkekirken om, at deres livssyn er mindre fint end flertallets.

For det andet påvirker det vores kultur negativt, at staten gør en bestemt religion til det lette og naturlige valg. Livets store spørgsmål kræver tværtimod aktiv stillingtagen, engagement og passion.

Vi har fra staten noteret os, at en adskillelse af kirke og stat er udenfor udvalgets kommissorium, selv om vi i Humanistisk Samfund mener, at en adskillelse er i tråd med samfundsudviklingen, og at staten ikke bør overlade varetagelse af samfundsopgaver til én bestemt religion.

I stedet hilser vi enhver ændring velkommen, som kan begrænse sammenvævningen af stat og kirke. Vi har således haft særligt fokus på, hvordan det nedsatte udvalg har forholdt sig til de fire ovennævnte punkter.

Styring af Folkekirkens landsdækkende økonomi

Indledningsvis vil vi gerne udtrykke glæde over, at et flertal i udvalget foreslår nedsættelse af et "Folkekirkens Fællesudvalg". Hidtil har staten varetaget en række opgaver for det evangelisk-lutherske trossamfund, som trossamfundet selv burde have varetaget. Ethvert forsøg på at overføre disse opgaver til Folkekirken har været besværliggjort af, at Folkekirken er en konstruktion uden landsdækkende fællesorganer, og at der således ikke har været nogen at overføre opgaverne til. Der er blevet gjort en

omfattende indsats for at demonisere et sådant fællesorgan, som nogle mistænker for f.eks. at ville politisere eller ensrette Folkekirken. Vi er overbeviste om, at man i løbet af få år vil erfare, at Fællesudvalget stille og roligt vil varetage deres opgaver, og at det dermed vil blive naturligt at overføre flere opgaver til udvalget.

Vi stiller os imidlertid uforstående overfor, at dette udvalgs arbejde skal ledsages af detaljerede retningslinjer fra Kirkeministeren, som det fremgår af bemærkningerne til det lovforslag i betænkning 1544, som et flertal anbefaler. Vi tilslutter os de 10 personer i udvalget, som vurderer, at et bredt sammensat og demokratisk valgt organ vil være kompetente til at tage de nødvendige overordnede hensyn. Det undrer os, hvorfor en række medlemmer af udvalget tilsyneladende mener, det vil være nemmere for Folkekirken at styre kirkeministeren end at styre sig selv.

Vi skal derfor forslå, at ordene "efter de af kirkeministeren fastsatte retningslinjer" slettes i det udarbejdede lovforslags §15 stk. 2, der ellers lyder "...Fællesfondens budget fastsættes af Folkekirkens Fællesudvalg efter de af kirkeministeren fastsatte retningslinjer". Alternativt og mindre vidtgående kan de detaljerede instrukser i lovforslagets bemærkninger om, hvordan ministeren "forventes" hhv. "kan" udstede retningslinjer for Folkekirken (side 269 - 270 i betænkningen) ændres til "Kirkeministeren forventes kun i meget begrænset omfang at udstede retningslinjer". Samtidig foreslår vi, at ordene "der skal godkendes af kirkeministeren" slettes i lovforslagets §9 e Stk. 4 med ordlyden "Folkekirkens Fællesudvalg vedtager selv sin forretningsorden, der skal godkendes af kirkeministeren".

Målretning af statens tilskud mod samfundsopgaver

Da udvalget i forsommeren 2013 udsendte sit debatoplæg var et af vores største kritikpunkter, som det også fremgik af vores høringssvar, at udvalget havde givet spørgsmålet om omlægning af statens tilskud til bloktilskud en meget stedmoderlig behandling. Dette råder udvalget bod på i sin betænkning, og dette vil vi gerne kvittere for.

Vi vil gerne udtrykke tilfredshed med, at udvalget foreslår, at statens tilskud til varetagelse af samfundsopgaver gives målrettet via finansloven og at et evt. øvrigt tilskud til Folkekirken betales som bloktilskud.

Udvalgets definition af samfundsopgaver er imidlertid ikke acceptabel. Udvalgets flertal vurderer, at staten ikke skal betale til præsters løn. Dette er ganske fornuftigt, da det ikke er rimeligt, at alle uanset tro betaler over skattebilletten til præsternes forkyndelse. Men udvalget rubricerer betaling af præsters pension som en samfundsopgave. Når man betaler til en præsts løn er det altså forkyndelse, når man betaler til hans pension er det øjensynligt noget helt andet. Det holder ikke.

Samfundsopgaver må defineres som ikke-religiøse opgaver, Folkekirken er blevet pålagt af staten. Folkekirken løfter i dag kun to samfundsopgaver: Personregistrering og bevarelse af kulturarv, primært i forbindelse med middelalderkirker¹. En målretning af statens tilskud mod samfundsopgaver skal derfor målrettes mod disse opgaver.

Vi foreslår derfor, at man rent faktisk gennemfører udvalgets intentioner om, at Folkekirkens varetage-

¹ Frem til 2010 varetog Folkekirken også en samfundsopgave med vedligeholdelse af gravsteder for såvel ikke-medlemmer som medlemmer af Folkekirken. Dette er ophørt fra 2010, hvor der er indført fuld brugerbetaling ved gravsteder for ikke-medlemmer af Folkekirken.

se af samfundsopgaver finansieres via målrettede tilskud på Finansloven. Vi foreslå således, at staten ikke som beskrevet skal yde tilskud til præsters pension, men i stedet skal yde en direkte betaling via finansloven til personregistrering og bevarelse af kulturarv, primært i forbindelse med middelalderkirker.

Indførelse af en sådan ordning vil dels kræve, at man overfører forpligtigelse til at betale for præsternes tjenestemandspension til Folkekirken og dels, at man får et overblik over de faktiske udgifter til bevarelse af kulturarven. Vi kan konstatere, at siden 2008 har to udvalg med overvejende folkekirkelig repræsentation ikke magtet denne opgave. Vi skal derfor opfordre til, at der gennemføres en ekstern undersøgelse af, hvor meget Folkekirken bruger på samfundsopgaver, og hvordan et sådant tilskud kan målrettes disse.

Driften af Folkekirken

Det er interessant, at professor Lisbet Christoffersen i betænkningen gør opmærksom på, at staten i dag reelt står for driften af en religion. Med udvalgsflertallets anbefalinger, vil man med Folkekirkens Fællesudvalg få et organ, der på vegne af Folkekirken kan træffe beslutninger i en række økonomisk spørgsmål og enkelte religiøse. Men driften af Folkekirken vil uforandret være overladt til staten. Dette cementeres ligefrem:

Man foreslår, at Folkekirkens Fællesudvalg skal sekretariatsbetjenes af Kirkeministeriet, jf. §9 b stk. 3 i udvalgsflertallets lovforslag om Folkekirkens økonomi. Vi foreslår at dette punkt udgår, og at det overlades til Folkekirkens Fællesudvalg selv at organisere sin sekretariatsbetjening.

Man ønsker at bevare ansættelsesmyndigheden for præsterne i statsligt regi. Vi skal ikke vurdere de teologiske argumenter for, at præster kun i helt særlige tilfælde bør kunne afskediges, men vi konstaterer, at dette kan sikres på anden vis, f.eks. ved en tjenestemandslignende ansættelse i Folkekirken. Vi foreslår i stedet, at Folkekirken overtager opgaven som præsternes ansættelsesmyndighed.

Indre anliggender

Vi er af den holdning, at det ikke er acceptabelt, at staten træffer bestemmelse om ordning af en bestemt religions gudstjenester, bibeloversættelse, salmebogsindhold mv. ("indre anliggender"). Det er på sin vis positivt, at udvalget foreslår, at den hidtidige praksis erstattes af en ny, lovfæstet procedure, hvor to folkekirkelige organer får en klar rolle. Men det grundlæggende problem er uløst, når det står kirkeministeren frit for at forkaste eller ændre disse organers indstillinger.

Vi har forstået, at udvalget blandt andet har foreslået dette, fordi man vil fastholde, at dronningen skal autorisere ritualer og bibeloversættelser, hvad kræver kontrasignering af en minister. Vi mener, dronningen bør være lige meget dronning for hele folket, regenten bør ikke have en særlig funktion for dem, der tilhører den evangelisk-lutherske tro. Men selv hvis man ønsker at bevare dronningens særstatus, er det ikke en nødvendig konsekvens, at politikere skal fastlægge religiøse ritualer. Problemet kan løses på anden vis, f.eks. ved at give formand for Folkekirkens Fællesudvalg en status, så vedkommende kan kontrasignere for dronningen.

Vi skal derfor foreslå, at forslaget til Lov om folkekirkens indre anliggender ændres, så kirkeministeren ikke længere har kompetence til at træffe beslutninger om indre anliggender.

Vi ser frem til at følge den videre politiske proces i den forhåbning, at den vil medføre konkrete forbedringer. Den nuværende ordning er så ude af trit med dem omgivende samfund, at status quo ikke længere kan bevares.

Med venlig hilsen

Ole Wolf
Talsmand
Humanistisk Samfund
ow@humanistisksamfund.dk
Tlf.: 28 51 29 59

Sidsel Kjems
Formand
Humanistisk Samfund